

אילולא המשנה 'הכל שוחטין'

פורטל הדף היומי למסכת חולין

הרב יונתן קירש

"הכל שוחטין ושחיטתן כשרה"
(משנה, חולין דף ב עמוד א)

תוכן עניינים:
שני החידושים של המשנה
בתקופת המדבר היה אסור לשחוט חולין
חידוש המשנה – מסכת שחיטת "חולין" שייך לסדר "קדשים"
"הכל שוחטין"
היינו מדמים דיני שחיטת חולין לדיני שחיטת קדשים
השאלה והחידוש של המסכת

שאלה חשובה שצריך לשאול בכל נושא ומסכת שלומדים:
ומה היינו אומרים **אם לא היה לנו** את המסכת? מה היינו אומרים אם לא היו אומרים לנו את
המשנה הראשונה?

שני החידושים של המשנה

אם ננתח את משפט הפתיחה של המסכת, יוצא שיש לנו שתי הוראות וחידושים:
1. **"שוחטין"**: הווא אמינא: מי אמר שבכלל מותר לשחוט ולאכול חולין?
2. **"הכל שוחטין"**: הווא אמינא: אולי לא כל אחד יכול לשחוט? אולי זה מוגבל לאנשים
מסוימים.

בעצם, בכלל לא מובן מאליו שמותר לשחוט ולאכול חולין.

בתקופת המדבר היה אסור לשחוט חולין

כשמגיעים לארץ ישראל מביאה התורה (בפרשת ראה דברים יב, כ"א) את ה"היתר" לשחיטה
ואכילת חולין:

"כי ירחיב יקוק אלהיך את גבולך פאשר דבר לך ואמרת אכלה בשר כי תאנה נפשך לאכל בשר בכל
אות נפשך תאכל בשר: כי ירחק ממך המקום אשר יבחר יקוק אלהיך לשום שמו שם וזבת מבקרד
ומצאנך אשר נתן יקוק לך פאשר צויתך ואכלת בשעריך בכל אות נפשך"

ומה היה הסטטוס בתקופת המדבר? נחלקו רבי עקיבא ורבי ישמעאל בדבר (חולין דף טז):

"דתניא: כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אוכלה בשר וגו' - ר' ישמעאל אומר:
לא בא הכתוב אלא להתיר להם בשר תאווה, **שבתחלה נאסר להם בשר תאווה**, משנכנסו לארץ הותר
להם בשר תאווה... ר' עקיבא אומר: לא בא הכתוב אלא לאסור להן בשר נחירה, שבתחלה הותר להן
בשר נחירה, **משנכנסו לארץ נאסר להן בשר נחירה**... במאי קמיפלגי? רבי עקיבא סבר: בשר תאווה
לא איתסר כלל, ר' ישמעאל סבר: בשר נחירה לא איתסר כלל"

לפי רבי ישמעאל: היה אסור לשחוט חולין במדבר, ומי שרצה היה מביא שלמים למקדש. משנכנסו
לארץ הותר חולין גם בשחיטה¹.

לפי רבי עקיבא: במדבר היה מותר בשר חולין בנחירה ואילו קדשים בשחיטה. משנכנסו לארץ חולין
התחייבו בשחיטה².

אפשר להסביר את ה"אילולא המשנה" שלנו על פי שיטת רבי ישמעאל:
יש מחשבה, שאסור לשחוט חולין! כמו שבתקופת המדבר היה אסור. בשר לא יכול להיאכל כחולין
אלא רק כקדשים ואין היתר זולתי קרבן שלמים.

חידוש המשנה – מסכת שחיטת "חולין" שייך לסדר 'קדשים'

¹ ראה רמב"ן על התורה, ויקרא יז, ב'. דברים יב, כ"א.
² ראה רמב"ם, הלכות שחיטה, ד', יז'.

אילולא המשנה 'הכל שוחטין'

פורטל הדף היומי למסכת חולין

הרב יונתן קירש

מחדשת המשנה: גם חולין נשחטים. נראה שהחידוש הוא שגם חולין יכולים להשתייך ולהיות המשך של עולם הקדשים.

זה מסביר יפה מדוע מסכת "חולין" נמצאת בסדר "קדשים". הוה אמינא ש"חולין" לא שייך ל"קדשים", קמ"ל שכן.

עכשיו נתייחס לחידוש השני של המשנה:

"הכל שוחטין"

אילולא המשנה היינו חושבים להגביל את זהות השוחט (אכן, הגמרא תאריך בדיון את מי באה המשנה לרבות, ותביא ארבע דעות). מה היינו אומרים?

אולי דווקא כהן יכול לשחוט? אולי זו פעולה שנוגעת לכהונה ולמקדש. (מנגד, אנחנו יודעים ששחיטה כשרה בזר, גם בקדשים).

אולי דווקא אדם טהור יכול לשחוט? אולי זו פעולה שמתדמה לקורבנות. (מעין זה עונה הגמרא בתשובה הראשונה שלה לפי רבה בר עולא).

מאיפה מגיעה כיוון מחשבה זו?

היינו מדמים דיני שחיטת חולין לדיני שחיטת קדשים

הרמב"ן (דברים, יב', כא') מבאר ששחיטת חולין נלמדת משחיטת קדשים:

"והנה מתחלה צוה שיהיה כל מה שהם אוכלים שלמים, והם שחוטים כמשפט הקרבנות, **ועתה כשבא להתיר בשר החולין אמר וזבחת מבקרך ומצאנך כאשר צויתך - בהיותם קרבנות**, ותאכל אותם חולין בכל תאות נפשך, לומר שיתירם חולין בכל מקום **ובלבד שיהיו זבוחין כאשר צוה מתחלה בהיותם כולם קרבנות**, וזהו פשוטו של מקרא זה על הנכון. ושמא רבותינו נתכוננו בזה כשאמרו בספרי (ראה לט), כאשר צויתך, מה קדשים בשחיטה אף חולין בשחיטה"

הספרי (פרשת ראה, עה') מביא רשימה של הגבלות לשחיטת חולין שהיינו אומרים כהווא אמינא (אם לא היה פסוק כנגד), כולן נובעות ממה שהיינו מדמים חולין לקדשים³. בתוך הדברים מובא הוה אמינא ששחיטה צריכה להיעשות בטהרה:

"כאשר צויתך, מה קדשים בשחיטה אף חולין בשחיטה...או מה קדשים בטהרה אף חולין בטהרה...".

השאלה והחידוש של המסכת

נראה שהחידוש של המשנה הפותחת את המסכת יכול ללמד אותנו על החידוש של כל המסכת. חולין עקרונית שייך גם לעולם הקדשים. הקדשים מתפשטים אל החולין, והמסכת תעסוק במידת הקשר שיש בין העולמות.

³ ספרי, ראה, פיסקה עה':

"כאשר צויתך, מה קדשים בשחיטה אף חולין בשחיטה, או מה קדשים במקום אף חולין במקום ... אין לי אלא תמימים בעלי מומים מנין...או מה קדשים בזמן אף חולין בזמן ... או מה קדשים במחיצה אף חולין במחיצה...או מה קדשים ביום אף חולין ביום...או מה קדשים בטהרה אף חולין בטהרה...יכול יהו חייבים בחזה ושוק..."